

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VIDÉKEN

Egy évre ... 48 kor.
Fél évre ... 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy hóra ... 4 kor.

Nyitólélel közlemények
mcsállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasszék pabotóiban.

TELEFON-SZÁM: 30.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

Köszef Köherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, október 9.

Pártot alakítanak! . . .

A fegyverek még nem némultak el s határainkon túl még egyre folyik pazar bőséggel a feleslegesen kiottott vér. Határainkon belül, a monarchiában nagy átalakulások előtt állunk és azt sem tudjuk, mit hoz a holnap. A legilletékesebb helyről hallottuk, hogy nincs messze az idő, midőn önkünkbe hull a personál unió s Magyarország — Ausztriától független — önálló országgént rajzolódik bele Európa új térképébe. Teljes zavar és bizonytalanság uralkodik mindenfelé és ebben az időben, amikor talán már legközelebb állami önállóságunk épületének építéséhez kell hozzákezdenünk, amikor vágyakozva lessük, hogyan dönt Wilson elnök békeajánlatunk felett s szívszorogva kérjük tovább folyik e még a vérözön vagy a béke következik reánk: szinte bihetetlennek látszik, amit mondani fogunk. Ebben az időben néhány ur Aradon fontosabbnak tartja, az egész világot betöltő béke kérdésénél, fontosabbnak jövőnk önállóságunkat elhomályosító bizonytalanságnál azt a kisded játékot, amellyel most pártot alapíthatnak. Élet-halál harc folyik Magyarország integritásáért s addig míg ez biztosítva nincs, gondolni sem szabad ebben az országban más dologra.

Ez az idő igazán nem alkalmas arra, hogy a radikális urak pártpolitikai játékot fűzzenek. A vajudó új Magyarországnak a legkevésbé sincs most szüksége arra, hogy saját céljaik érdekében zászlót bontó egyének válaszfalakat emeljenek magyar és magyar között. Elégé sajnálatra méltó már az is, hogy a meglevő pártok nem tudnak egybeforrott acéllá kovácsolódni ezekben az időkben, melyeknek méhe századokra, talán ezredévekre szóló változások szül. Az emberiség fejlődésének az új határkövénél egyebet is csinálhatna az a néhány aradi ur, mint hogy új érvényesülési lehetőségeket teremtsen. Nem új pártok alakítására van ma szükség, hanem minden magyar akarat egybeolvadására. Arra van szükség, hogy egyetlen égető kérdés megoldása fölött örködjünk s ez — országunk területének épsége. Minden más csak második sorban érdekelhet bennünket s csak ennek a kérdésnek megoldása után!

S különben is azok a programponok, melyeket a radikális urak most hirdetnek, lehetnek-e az új Magyarország vezető törvényei? Hiszen ezek a pontok egy régi: a tegnap Magyarországnak talajából nőttek ki s olyan vágyakat, kívánságokat hangoztatnak, melyek az elmúlt idők Magyarországot akarták átalakítani! Kérdezzük alkalmasak-e ezeknek hirdetése most, midőn azt sem tudjuk, milyen lesz a kialakuló Magyarország képe? Még körvonalait sem látjuk, sejtelmünk és fantáziánk szárnyalhat csak a viharos özönvíz felett, mely elárasztotta a multat s amelynek mélyéből kiúszad majd a jövőnk ígéret földje. Ennek

az újalakuló világnak akarnak az aradi urak már most törvényt csinálni? Erre a születendő földre akarnak már most papíros abroncsot rakni? Erre akarnak jó előre építeni? Honnan tudják ezek a naiv urak, hogy ez az új alakuló világ meg fogja tűrni az ő előzetesen reaktrotrójált törvényeiket? Miből következtetik, hogy ez a születendő föld elviseli-e a hátán az oda erőszakolt épületet? Szédületes és el sem képzelhető lehetőségeket rejt a jövőnk? Honnan veszik a bátorságot a radikális urak, hogy ezt a maguk képére alakítsák? Új élet felfogás, új célok, az emberiségnek új eszményei vannak keletkezésben. Miért akarják ezt a régi fogalmakkal elképzelni és régi mértékekkel mérni? Hogyan gondolják ők a jövőnk Magyarországról már most levonni a konkluziót, midőn a premisszáknak még az özönvíz zavaros hullámaiban úsznak?

Nem! ez az idő nem alkalmas pártalaki-

tásra, egyéni érvényesülésre, játékokra és haszon talan időfecséklésre. Ez az idő kezeket és melleteket, izmokat és vállakat egybevető nagy munkára alkalmas: az egybeforrott nemzeti akarat nagy munkájára. A magyar föld integritásának kérdése ez, mely mindennél előbb való s amelyet csak egy, csorbítatlanul erős, egy célra összefogott nemzeti energia védelmezhet meg. Ha megvédtük őseink földjét s biztosítottuk országunk határait; ha majd hazajönnek mindnyájan a frontról s az új Magyarország kialakulása befejeződött: akkor jöhet el csak az az idő, hogy új párt alakulásáról beszélni lehessen . . .

A magyarság vezetői aggodó figyelmeztetéssel hirdetik: most nincs párt, nincs széthúzás, nincs ellentétnek helye a politikában, csak egy szempont van, a nemzet érdeke. Néhány aradi ur pont most akar pártot alakítani. Mi csoda rövidlátás!

Békejavaslatunkat komoly tárgyalás alá veszik

(A béke remélhető. — A franciák a béke ellen.)

Berlinből jelentik: Berlini mérvadó körökben most, miután már több entente országból hivatalos nyilatkozatok érkeztek, a berlini és bécsi jegyzék eredménye elé ugyanazzal a bizalommal tekintenek, mint eddig. Feltűnőnek találják, hogy a londoni és washingtoni nyilatkozatok jelentékenyen más hangnemben szólnak, mint a párisiak. A háboru óta az angol távirati ügynökség soha nem volt olyan tartózkodó, sőt egyenesen udvarias és elismerő hangú, mint most. Abból a tényből, hogy Washingtonban kiadták az utasítást, hogy Németország és Magyarország-Ausztria jegyzékével szemben nem szabad előbb állást foglalni, míg annak elntézésére nem látják az időt alkalmasnak, arra lehet következtetni, hogy a Fehér Házban el vannak tökéve, hogy a békejavaslatot komoly tárgyalás alá veszik.

Bécsből jelentik: Bazeli táviratok szerint az angol lapok arról adnak hírt, hogy Lloyd George miniszterelnök pénteken fogadta Landsdowne lordot, akivel hosszabb tanácskozást folytatott. Az angol dominionok Londonban üléselő konferenciája állást foglalt amellet, hogy az angolok és szövetségeseik a legsürgősebben állapítsák meg újra békecéljaikat.

Bécsből jelentik: A Daily News hangja barátságos. Ez a lap azt írja, hogy ha Németországban a nagy átalakulás megtörtént, akkor a béke csakugyan remélhető. Ha a birodalmi kancellár beszéde a német nép szellemét tükrözi vissza, akkor ez azt jelenti, hogy a célt elértük és a porosz militarizmus meg van törve.

Amsterdamból jelentik: A Reuter-ügynökség egy értesül, hogy a külügyi hivatal ma

délután semmiféle hivatalos hírt nem kapott Ausztria-Magyarország és Németország javaslatáról, sem pedig valamely semleges állam képviselője nem jelezte ezt a javaslatot. Mindenesetre meg lehet állapítani, hogy Wilson elnök fogja megadni a választ, akihez a jegyzéket intéztük. Az ismert okoknál fogva a hivatalos álláspontot, amelyre a szövetséges kormányok helyezkedni fognak, csupán sejtteni lehet. Mégis biztosra vehető, hogy a szövetségesek nem mennek bele a fegyverszünetbe.

Bécsből jelentik: A Secolo római értesülése szerint azokból a nyilatkozatokból, amelyeket Orlando miniszterelnök a kamarában nagy beszéde után tett, néhány képviselő állítása szerint arra a felfogásra lehet jutni, hogy a miniszterelnök a kamara csütörtöki ülésén konkrét tényeket fog közölni, amelyekből a háboru végére lehet következtetni. A koronatanács a háboru likvidálására készít elő.

Washingtonból jelentik: Az Associated Press tudósítója jelenti: Sem a külügyi hivatal, sem a svájci szövetség nem kapta meg ma délig a központi hatalmak békeajánlatát. Ha a jegyzék megérkezik, bizonyos, hogy azon az uton fog megérkezni, ahogy azt továbbították. Azt hiszik általában, hogy a német kormány még eddig nem tett olyan nyilatkozatot, mely bizonyítéka lenne annak lehetőségnek, hogy tárgyalást lehetne kezdeni. Ismét kifejezésre jutott az a felfogás, hogy igen csekély annak is a valószínűsége, hogy a német javaslatnak különösebb jelentőséget tulajdonítanak, amíg a németek Franciaország egyes részeit és Belgiumot megszállva tartják. Azt is mondják, hogy Németország diplomáciai erényét csúszott katonai helyzetéből.

Pártot alakítanak a radikálisok.

(Mehet-e egy uton velük a függetlenségi párt? — Szociáldemokraták a radikálisok kortársainak.)

Aradon néhány uriember új pártalakításra készül: meg akarják alakítani az ugynevezett radikális pártot. Erről a mozgalomról lapunk vezető helyén mondjuk el véleményünket. Itt a függetlenségi párt több vezető tagjának nyilatkozatát hozzuk a készülő pártalakulásról.

Dr. Barabás Béla.

Arad város főispánja:

— Mióta főispán vagyok, azóta én sem a politikát, sem pártállásomat nem használom fel sem a saját elveim terén való tevékenységre, sem az ellenkező nézeten levő politikusok elvei hirdetésének meggátolására. Azt mindenki tudja rólam, hogy engem a főispáni székben elfoglalt nézetek sohasem vezettek és nem is vezetnek. Ezzel szemben azonban nemcsak nem tagadom, de vallom és hirdetem, hogy én mindig függetlenségi ember voltam; az vagyok most is és az is maradok. Ezt is tudja rólam mindenki. A budapesti országos függetlenségi pártok és a vidéki függetlenségi pártok között élvonalbeli különbség egyáltalán nincs, mert a függetlenségi párt Irányítól kezdve mindig radikális volt. A különbség Budapest és a vidék között az, hogy Budapesten a függetlenségi pártokat a viszálykodások négyfelé osztották, de valamennyi árnyalatban ott van a radikális és nemcsak a függetlenségi elvekhez, de a Magyarország önállóságához és függetlenségéhez való ragaszkodás is. A pártok követelik az önálló magyar hadsereget, az önálló vámterületet és az önálló magyar nemzeti bankot. Akkor is követelték ezt, amikor együtt voltak, most is követelik. Az akkor és most között az a különbség, hogy soha jobb alkalom nem volt e vágyaink és törekvéseink érvényesítésére, mint ma, egészen odáig, hogy szakadjunk el teljesen Ausztriától. Ez a törekvés meg fogja érlelni a budapesti pártárnyalatokban az egyesülést annál is inkább, mert hiszen az idők haladása a függetlenségi pártokat is már régóta a szociális alkotások tevékeny terére irányította.

— A vidéki függetlenségi pártok nagyon kevés kivétellel nem szakadtak frakciókra, hanem egységesek maradtak még ott is, ahol valamely frakciónak többségben vannak a hívei. Aradon is vannak függetlenségi pártok, akik ehhez, vagy ahhoz a pártárnyalathoz jobban huznának, de nem volt széthúzó alkalom s így a párt együtt maradt az ugynevezett öt függetlenségi alapon.

— Most felelek arra a kérdésre, hogy az aradi radikális pártalakulással szemben mi a kötelességük az aradi függetlenségi pártoknak? Az, hogy az aradi radikális pártalakuláshoz való csatlakozástól tartózkodjanak, mert mi aradi függetlenségi pártok mindig radikálisok voltunk és maradunk. De az aradi radikálisok túlnyomó része sohasem volt függetlenségi, egy kis része pedig elhagyta a függetlenségi zászlót. Tehát nincs joguk hozzá, hogy a függetlenségi elveket valló hithű polgárokat magukhoz édesgessék. Lehetséges, hogy alkalomadtán a függetlenségi pártnak és a radikális pártnak, a mely még Aradon eddig megalakulva nincs, egyes kérdésekben együtt kellene működniük, de ez az idő még nem érkezett el, mert hiszen a békére való együttes működésre azért sincs szükség, mert ma Magyarországon nincs hazafi és nincs tisztességes ember, aki a békét

nem akarja és nem óhajtja. Ezért gyűlölet tartani felesleges és éppen olyan volna, mintha azért állnánk össze, hogy azt bizonyítsuk, hogy magyarok vagyunk. Ha a korekedelmi és iparkamara titkársága nem propagandá az u. n. radikális pártalakulást, akkor Aradon egyáltalán talaja sem volna ennek a pártnak.

Dr. Mülek Lajos,

az aradi függetlenségi párt tiszteletbeli elnöke:

— Amióta a közélet terén tevékenységet fejték ki, mindig a függetlenségi és 48-as párt tagja voltam. Ennek a pártnak programja határozott és világos: Magyarország önállósága és függetlensége, a demokratikus elvek érvényesülése, azerök egyesítése és ezáltal kivívása mindazoknak a jogoknak, amelyek az ezeréves hazát megilletik. Két céluson, mint országgyűlési képviselő az országos függetlenségi és 48-as párt kötelékében voltam. Elveink érvényesülését a parlamentben felszólalásaimban és a pártban való működésem alatt mindig szem előtt tartottam úgy és azért, hogy a haza minden polgárának egyenlő jog és kötelesség alapján gát ne álljon az érvényesülésében.

— Ily körülmények között, mert e párt révén hiszem megvalósulást a függetlenségi törekvéseknek s tekintettel a mai helyzetre: minden más pártalakulás szembenében. Nem szolgál az ország egységének javára, hanem csak egyéni hasznokat és törekvéseket elégít ki. Nem képzelem annak lehetőségét sem, hogy meggyőződéses függetlenségi párttal együtt meheszen a radikális párttal. *szünet*

Dr. Nagy Sándor,

az aradi függetlenségi párt tiszteletbeli elnöke:

— A radikális párt van a függetlenségi párt programjában és így a legtermészetesebb szövetség az, mely a radikális és függetlenségi pártot összekapcsolná. Nem vonatkozik ez a megállapítás specialiter az aradi radikális párt, melyet most megalakítani akarnak. Aradi radikális párttal függetlenségi ember egy uton nem haladhat, mivel pártunk jól tudja, hogy Aradon a radikális pártot csak azért akarják megalakítani, hogy egyéni kultuszt üzennek és egyesek érdekeit szolgálják. Ugy tudom, ugyanígy gondolkozik az aradi szociálista párt is, mely éppen ezen okból az aradi radikálisok vezérembereit a választójogi blockba sem engedte felvenni.

Dr. Tabakovics György,

a függetlenségi párt egyik kerületi elnöke.

— Egy radikális politikának győzelmét bizonyára minden függetlenségi párti polgár örömmel látja, mert a függetlenségi és 48-as párt a legősibb és legigazibb radikális párt és a radikális győzelmében a párt saját győzelmét tudja. De ezt a tételt nem lehet fenntartás nélkül alkalmazni az aradi radikális párttal szemben, mert ennek a radikálisnak nagyon új keletű és nem kelti az emberben az őszinteség benyomását. Egy igazi ősi függetlenséginek kötelessége e mozgalommal szemben mindent elkövetni, hogy a maga függetlenségi radikális pártját megszerveze és erősítse éppen a radikális kivánt győzelmében.

— Meggyőződésem az, hogy igazi függetlenségi az aradi radikálisokkal nem lehet együtt,

mert bár a függetlenségi párt programjában benn van mindaz, amit a radikálisok és most velük együtt az aradi radikálisok is hirdetnek, de mind ez oly mélyen, oly igazán, oly régen és őszintén van benne, hogy éppen a meggyőződéseknek ez az ereje teszi lehetetlenné az együttműködést azzal a párttal, amelynél a meggyőződésnek ezt a mély ségét nem tudom megtalálni.

— Teljes lelkeimmel vagyok hiva annak a megértő nemzetiségi politikának, amelyet egy Jászi Oszkár hirdet. De ezt hirdette már Mocsáry Lajos, a függetlenségi párt volt elnöke is. Ha akarom is ennek a politikának feltétlen győzelmét, az előbb elmondott okokból nem tudom kívánni az ezt hirdető aradi radikális pártnak győzelmét. Mellettük lennének szívvel-lélekkel, ha vezető embereiknek politikai múltja és következetessége volnának az erkölcsi garanciák, — így ám nem, mert félek a Danaoktól, ha ajándékol hoznak is.

Dr. Somló Ármán,

a függetlenségi párt egyik kerületi elnöke.

— Addig, amíg az aradi radikálisok programját nem ismerjük, lényegében nem nyilatkozhatunk. Az aradi radikálisok lapjában oly cikkeket jelentek meg, amelyekkel nem azonosíthatjuk magunkat, például Goldts cikkei. Ezen a téren mi nem mehetünk velük együtt. Én a magam részéről mindkét pártnak állásfoglalását a mai viszonyok között korainak tartom, mert külpolitikánk még nem terelődött a helyes irányba, belpolitikai viszonyaink pedig ziláltak.

Az aradi szociáldemokrata párt.

T. Szerkesztő urnak hozzánk intézett kérdésére nem szívesen válaszolunk ugyan, mert ezekben a vérzivataros, szomorú időkben a proletariátust fontosabb problémák izgatják, mint a különböző polgári pártok és vezérek marakodásai.

Dehogy valamit mégis válaszoljunk, engedje meg nekünk, hogy válaszunkat Jászi Oszkárnak, az országos radikális párt vezérének a „Világ“ mai számába írott vezércikkéből citáljuk:

„Oly emberek szövetségére van ma szükség, akikről tudjuk, hogy új platformra számukra nem kortesjelszó, nem hátsó gondolatokkal teli megalkuvás, hanem a politikai élet levegője, törekvéseik régi evangéliuma.“

Bővebb választ ez idő szerint még nem adhatunk.

Tisztelettel

Az aradi szociáldemokrata-párt vezetősége.

TANÜGY.

— Tanítók figyelmébe. Az aradvármegyei kir. tanfelügyelő felkérése folytán felhívjuk az aradvárosi és aradmegyei bármily jellegű iskolánál működő tanszemélyzet figyelmét azon körülményre, hogy az arcképes vasúti igazolványok érvényének 1919. évre leendő kiállítására, vagy meghosszabbítására iránti kérvények az eddigi módzatok mellett kiállítva folyó évi november hó folyamán, de legkésőbb november hó 25-ig nyújtandók be az aradvármegyei kir. tanfelügyelőséghez. A Máv. igazolványok kiállításához postabélyeg, az Acsev. igazolványok kiállításához pedig készpénz csatolandó. A bélyegeket a kérvényre, vagy egyéb beadványra felragasztani nem szabad.

Rablók az aradi vonaton.

(Erszakkal elvett 37000 korona.)

Az Aradról tegnap este Budapest felé indult személyvonat utasait nagy kórma zavarta fel a békcésabai vasúti állomáson. Egy uriasan öltözött ember forszakkadtból ordította:

— Rablók! Tolvajok!

— Elrabolták a pénzem!

A vonat utasai sűrű csoportban gyülekeztek köréje, de az ismeretlen utas szakadatlanul kiabált:

— Elvették az egész vagyonomat! Rendőri!

Jó darabig tartott, amíg annyira, amennyire lecsillapodott és a csabai vasúti pályaudvaron szolgálót teljesítő csendőrmesternek több-kevesebb összefüggéssel elő tudta adni a történetet.

Gyomára akartam utazni egy nagyobb üzleti ügy lebonyolítására, mondotta. Kabátom belső zsebében volt az *erszákem harmincnégyezer és létszék korona tartalommal*. Csabáig egy fülkében jött velem három katona, akik közül az egyik 20 év körüli, sovány fiú volt, a másik huszonnyolc év körüli nyirott bajszu, a harmadik

pedig egy buszonhat év körüli vézna, sovány legény. Ezek közvetlenül a csabai állomás előtt úgy helyezkedtek el, hogy engem, aki leszállni készültem, a waggon végén levő ajtóhoz szorítottak, *erszakkal zsebembe nyúltak és elrabolták a pénzem*. Kiabáltam, de szavaimat elnyelte a vonat robogása. A három katona pedig, *mikor a vonat megállította menetét, kiugrott a pályaudvarral szembe fordított oldalra*.

Előadta még a kárvalott uriember, hogy *Ádám Györgynek* hívják s hogy Gyomán ma nagyobb fizetési kötelezettségnek kellett volna eleget tennie. Az elrabolt erszékben 29 darab 1000 koronás, több 100 koronás és néhány 50 koronás bankjegy volt, továbbá egy *Kardos* névre szóló katonaisgazolvány és egy 1870-es konvertált kötvény.

A csabai csendőrség ma távirati megkeresést küldött az aradi rendőrségre, hogy nyomozzon az állítólagos rablók után.

LEGUJABB.

Lansing holnap válaszol békeajánlatunkra.

Genf. A Newyork-Herald jelenti Newyorkból: Az amerikai szenátus külügyi albizottságát holnap, szerdán délután rendkívüli ülésre hívták össze. Lansing külügyi államtitkár valószínűleg az ülésen válaszolni fog Németországnak és a monarchia békeajánlatára.

Bécs. Békelépésünk, mint Washingtonban hivatalosan és megállapítják, a németekéval együtt csak hétfőn kapta meg Wilson elnök. Arról tehát még mindig korai kérdezősködni, milyen lesz az entente válasza. Erre vonatkozólag a Ballplatznak is csak annyi támaszpontja van, amely az ide érkezett lapnyilatkozatok és kommentárok nyújtanak. Ezekből legalább eddig még jogos opportunizmussal olvasható ki, hogy *talán Franciaország kivételével mindenütt megnyilatkozik a tárgyalásra való készség*. Anglia máris elismeri, hogy Németország nagy és jelentős lépést tett előre s ami még fontosabb, *már hinni is kezd a német javaslatok őszinteségében*. Itteni politikai körökben különben biztosra veszik, hogy Wilson válaszolni fog nekünk, valamint azt is, hogy mi nem engedjük elejteni az egyszer felvett fontosságát sem. Tehát azonnal felelünk Wilson válaszára. Azonban el kell készülnünk arra, hogy a *válasz esetleg súlyos előfeltételekkel lesz megtráva*.

Genf. A Havas-ügynökség levelet közöl, melyet állítólag 1917. decemberében Miksa bádeni herceg, mostani birodalmi kancellár, intézett Hohenlohe Sándor herceghez, melyben a leghevesebben támadja az imperializmust és a német birodalmi gyűlés békerezolúcióját. Genfi lapok táviratilag fordultak Hohenlohe herceghez, aki a kérdésre kijelentette, hogy a Havas-ügynökség közlésében megjelent levelet az angol lapok tendenciózusan állítják be és egyáltalában nem érti, hogyan juthatott ez a levele az angolok kezébe.

Bécs. Dasczinszky szociáldemokrata képviselő Scheidemann államtitkárhoz levelet intézett, melyben felszólítja, hogy lépjen közbe, hogy a lengyel légión volt tábornoka, *Pilsuczky*, a lengyel nép egyik legdicsebb hőse, akit a németek tavaly óta fogva tartanak, szabadon bocsáttassék.

Bécs. A külügyminisztériumban a békeajánlatra vonatkozó választ illetően eddig csak a lapjelentésekre támaszkodnak, amelyekből némi jogos opportunizmussal lehet következtetni a sikerre. Itteni diplomáciai körökben nem tartják valószínűtlennek, hogy Wilson válasza nem fogja elfogadni a fegyverszünetre vonatkozó javaslatot. Azonban meg lehet, hogy belemegy a fegyverszünet nélkül is az előzetes béketárgyalásokba.

Bécs. Burián gróf külügyminiszter a delegáció külügyi albizottságának október tizenötödikére egybehívott ülésén megtartja beszédét, melyben válaszolni fog a Wilson elnöknek akkorrára valószínűleg megérkező válaszára.

Chiasso. Az amerikai munkások küldöttsége Gompertz Sámuel vezetésével Rómában tüntető gyűlést tartott, melyen tiltakoztak a Központi hatalmak békeoffenzívája ellen.

Róma. Az olasz lapok rezerváltan nyilatkoztak a békejavaslatokkal szemben. A kormány még egyáltalában nem nyilatkozott a békejegyzékre vonatkozólag. A Corriera de la Sera megtámadja a kormányt, amiért nem lépett idejében közbe, hogy a békejavaslat nyugtalanító hatásától megakadályoztassék.

Bécs. Hir szerint Talaat pasa nagyvezérnek és kormányának lemondása küszöbön áll. Talaat pasa utódként *Tevfik* pasát emlegetik.

Londonból jelentik: A Reuter iroda értesítése szerint a kancellár beszédének és a Wilsonhoz intézett jegyzék gondos megvizsgálása után jól értesült körökben a következőket mondják:

Ugyilatszük elfogadják, hogy a kancellár jogosult a maga részére azt igényelni, hogy liberális nézetű ember volt már az események előtt is, azonban még meg kell várni, vajjon a katonai események nyomása vajjon elég lesz-e hozzá, hogy a német nép tömegeit meggyőzze. Más szóval vajjon a kancellár nézeteit német nép minden részére rákényszerítheti-e. Németországnak a liberális eszmékhez való megtérítése igen hirtelen történt és meg kell várni vajjon állandó lesz-e. A Wilsonhoz intézett jegyzék szövege és Miksa herceg be-

szédének a szövege fontos eltéréseket mutatnak. Amíg a német jegyzék az elnöknek január nyolcadikán a kongresszushoz intézett üzenetét és későbbi nyilatkozatait fogadja el a tárgyalás alapjául, addig a birodalmi kancellár azt mondja, hogy a többségi pártok programjának alapjára helyezkedik. És ha ez a program olyan, amint azt a Berliner Tagblatt közli, akkor az ellentét mindjárt szembejön. A javaslatot illetőleg felmerül még ez a jogos kérdés: A két nyilatkozat, melyikének alapján ell. tényleg Németország? Wilsonhoz intézett nemzetközi dokumentumon-e, vagy pedig a birodalmi gyűlésen a német nemzethez intézett nyilatkozatán-e? A jegyzék hangja különböző értelmezést enged és talán szándékosan határozatlan. Valószínűtlen, hogy Wilson fegyverszünetről fog tárgyalni. Az ő megállapította feltételeket nem valószínű, hogy most megváltoztatja, vagy visszavonná azokat.

Független Lengyelország!

(A lengyel kormánytanács kiáltványa.)

Varsóból jelentik: A lengyel Kormánytanács elhatározta, hogy az államtanácsot azonnal feloszlatja és az alkotmányozó országgyűlést Varsóba összehívja.

A lengyel kormányzósági tanács a lengyel néphez kiáltványt bocsátott ki, melyben hangsúlyozza, hogy ez órákban a valódi lengyel nép elszánt és egységes. A Wilson-féle általános békeelvekről a kiáltvány a következőket mondja:

— Lengyelországnak ez elvek szerint független lengyel államot kell alkotnia, amely az *összes lengyel területeket magába foglalja*. — Kijáráttal kell bírnia a tengerhez. Gazdaságiilag és politikailag független legyen. E program megvalósításáért a lengyel népnek egy emberként kell minden erejét megfeszítenie. E célból elrendeljük a következőket:

1. Az államtanács feloszlatandó. 2. A nép és politikai irányok legszélesebb rétegeinek képviselőiből összeállított kormány, alakítandó. 3. A kormány legszélesebb demokrata elvekre épített és az országgyűlés által megtárgyalt választójogot dolgozzon ki. 4. Közvetlenül ezután az országgyűlés egybehívandó és a legfőbb államhatalom meghatározása reábizandó.

Lengyelek! Sorsunk most jelentékeny mértékben saját kezünkben van. Hallgasson el minden, ami bennünket elválaszthat. Csak egy hatalmas hang harsogjon most: *Egységes független Lengyelország!*

Aláírások: *Kokouszki* herceg érsek, *Petrovicski*, *Lubomirszki* herceg, *Kuharzewszki* miniszterelnök.

Berlinből jelentik: A schvarzauai újságok tegnap délután feltűnő szedéssel közölték Miksa herceg kancellárnak *Radziwili* herceghez intézett leiratát, amelyben bejelenti *Lengyelország megszállásának megszüntetését*. A kancellár közli levelében, hogy a német kormány a szenvedő lengyel nép érdekében az okkupáció terhét levenni szándékozik. A kancellár e közlése kapcsán a lengyel alkotmánygyűlés egybehívását fogják proklamálni.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámait:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	151
Nyomda	151

Pártvezérek a királynál.

(Nem jön az uralkodó Budapestre. — A szocialisták tíz pontja.)

Budapestről telefonálja tudósítónk: Újból Bécs felé tekint a politikai válság. Ma este a pártkörökbe vált ismeretessé, hogy a király a magyar politikai pártok vezérek kihallgatáson fogadja. Gróf Tisza István, gróf Andrássy Gyula ma Bécsbe utaztak és valószínűleg holnap a király kihallgatáson fogadja őket. Gróf Apponyi Albert és gróf Károlyi Mihály valószínűleg csütörtökön jelennek meg audiencián. A kihallgatásokkal kapcsolatban a külpolitikai kérdések, de különösen az Ausztriában várható változások első sorban a délszláv kérdés áll előtérben.

A ma esti vonattal Bécsbe utazott Wekerle Sándor miniszterelnök és Szerényi József báró kereskedelmi miniszter, akik holnap kihallgatáson jelennek meg a királynál.

Eredetileg úgy volt, hogy Károly király ma Budapesten fog hozzá a magyar belső politikai átalakításának problémájához. Ugy volt, hogy Budapesten tartja meg a sorozatos kihallgatásokat, de a külpolitikai helyzet miatt a királynak ezt a mára szándékolt utját el kellett halasztania.

Budapestről jelentik: Itteni politikai körökben feszült érdeklődéssel várják a holnapi királyi kihallgatásokat. Ellenzéki körökben az a vélemény, hogy a kihallgatások következményeképpen igen fontos változások lesznek a magyar belpolitikában. A Károlyi-párt ma este bizalmas értekezletet tartott, melyben azt a nézetüket hangoztatták, hogy ha holnapi audiencián a király Károlyi Mihály gróft fogadja és ott felajánlja neki a miniszterelnökséget, azt Károlyi Mihálynak egyetlenül el kell fogadnia.

A Népszava mai számában kiáltványt intéz Magyarország népéhez. Magyarország belső politikai és szociális szerkezetének tökéletes át alakítását követelik a szocialisták és tíz pontba foglalt reformtervezetet bocsátanak nyilvánosságra. Követeléseik ezek:

1. A kormány haladéktalanul mondjon le és alakuljon az egész országot képviselő új demokratikus kormány.
2. Azonnal oszlassák fel a képviselőházat és az általános szavazójog alapján haladéktalanul új parlament hívjon össze.
3. Az új kormány ajánlja föl az ellenséges országoknak a népek szövetségében való részvételre készségüket.
4. Az új kormány szüntesse meg a nemzetiségek elnyomatásának rendszerét. Anyanyelvét mindenki korlátlanul használhassa.
5. Az új kormány készltse elő a közigazgatás teljes demokratizálását.
6. Követelik a gyökeres agrár-reformot. A föld legyen azoké, akik megművelik.
7. Hajtsa végre a kormány azoknak az üzemeknek szocializálását, amelyek a zегvéni vezetés alól kinőttek.
8. A kormány léptessen életbe igazságos adópolitikát, mely a nagy vagyonokra hárítja a közterheket.
9. A kormány azonnal fogjon hozzá a munkásvédelmi és népjóléti politikai kiépítéséhez.
10. Gondoskodjék a kormány arról, hogy a katonák, a rokkantak, a hadiárvaik és özvegyek teljes kártalanításban részesüljenek.

A proklamáció nyilvánosságra kerülése után 65 gyár és üzem munkássága rögtönzött ülést tartott az illető gyárak és üzemek kapui előtt, ahol a szónokok a proklamáció jelentőségét fejtegették.

A MOZI.

* A wellingtoni rejtély. (Nick Fantom legújabb kalandja az Apollóban.) Nick Fantom ma a mozi legnépszerűbb detektívje. Népszerűségére mesterségének művészetig hajtott szinte ördögös ügyességével és leleményességével szolgált rá. Ahol Nick Fantom karakterisztikus detektív alakja megjelenik, ott a legrejtettebb titokról is lehull a sötét lepel. Az új nyomozását végignézni, több az egyszerű nyomozásnál; beillik a magasabb fokú élvezetek közé. A legfigyelmesebb és legélesebb észű néző sem tud a cselekménynek eléje vágni, annyira váratlanul jön Nick Fantom minden egyes cselekvése. A népszerű, zseniális detektívet szerdától kezdve ismét láthatjuk az Apollóban és pedig egy rendkívül izgalmas lebilincselően érdekfeszítő detektív-dramában: a „Wellingtoni rejtély”-ben. Nick Fantom még a misztikus Wellingtoni rejtélyt is megoldja, az igaz, hogy nagy fáradtsággal, emberleletti küzdelemmel és bámulatraméltó vakmerőséggel. Nick Fantomot, talán mondanunk is felesleges, Max Landa személyesíti. A bemutatásra kerülő detektív-kép 4 részből áll s az őszi szezón egyik leghatalmasabb filmújdonosságai közé tartozik. Jegyek előre válthatók az Apolló nappali pénztáránál.

* „A negyvenéves férfi” az Urániában. (Susan Grandais vendéjátéka.) Hétfőn és kedden zsufolt nézőtér előtt vetítette az Uránia-színház Susan Grandais legújabb filmjét: A negyvenéves férfit, amelynél szebb és mégkapóbb társadalmi drámát keveset láttunk. Susan Grandais, ez a bájos és rendkívül tehet-

séges színész nő egy szerelmes szívű princessz alakít. Halálosan szerelmes Róbert festőbe, aki viszont szereti őt, de nem lehetnek egymásé, mert a princessz nagyszülei anyagi zavarokkal küzdenek, amelyeknek csak az vet véget, hogy Suzy feleségül megy a már előrehaladott koru bányatulajdonoshoz. A házasság szerencsétlen. A férj észreveszi, hogy felesége más szeret s öngyilkosságot akar elkövetni. Suzy még idejekorán megakadályozza férje erőszakos halálát s amikor meggyőződik arról, hogy férje életét akarta eldobni az ő boldogságáért, megváltoznak az érzések szívében s most már házasesetben találja meg az elveszettnek hitt boldogságát. A gyönyörű filmet szerdán utoljára vetíti az Uránia.

Aradi Nemzeti Színház.

1918. okt. 9-én:

A szerető.

Színmű.

Apolló-színház.

1918. okt. 9-én:

Tévedések vizsgálata.
Wellingtoni rejtély.

Uránia-színház.

1918. okt. 9-én:

Al-doktor-kisasszony.
40 éves férfi.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az Aradi Közlöny vasárnapi számában: Vevők—eladók, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az Aradi Közlöny apróhirdetési útján.

KÖZGAZDASÁG.

— Szilárd a tőzsde. Budapestről jelentik: A külpolitikai helyzet bizonytalansága tartózkodásra késztette a spekulációt. A vezető piacon lanyha megnyitás után a kontremin fedezésre megjavult ugyan a hangulat és az értékek a kezdetben szenvedett árveszteségükből bekoztak valamit. A zárlat a szilárd bécsi jelentéssel kapcsolatban szilárd volt. Az árfolyamok a következők voltak: Magyar hitel 1165—78, Osztrák hitel 782—69, Fabank 732—48, Forgalmi bank 515—22, Agrár bank 910—895, Hazai bank 562—49, Ingatlan bank 616—25, Jelzálog bank 506—04, Leszámitoló bank 726—18, Magyar bank 867—60, Kereskedelmi bank 5600, Első budapesti 1200—1271, Konkordia 710—30, Gizella 700—680, Viktoria —, Általános köszén 1830—80, Beocsini 1090—119, Salgótarjáni 1090—64, Szászvári 810—20, Urikányi 790—800, Ganz-Danubius 4150—80, Rimamurányi 1022—07, Schlick 450—66, Adria 1510—30, Atlantika 1200—170, Államvasut 960—45, Levente 875—915, Fatermelő 1535—50, Klotild 500—520, Nasic 2695—50.

— Rekordtermés lesz burgonyából. A gazdasági szaktudósítóktól beérkező jelentések szerint az idei burgonyatermés rendkívül kedvezőnek ígérkezik. Az eddigi számítások szerint körülbelül ötven millió méter mázsát remélhetünk, ami a tavalyi huszonnyolc milliós terméssel szemben, különösen a mai viszonyok között, rendkívül kedvező eredmény. Ez a nagy termés lehetővé fogja tenni, hogy az idén a felnőtt lakosság fejkvótáját lényegesen emeljék, mert átlagszámítás szerint körülbelül három méter mázsát burgonya jut minden létekre.

— A sertéshizlalás új rendje. Lőcs Rezső helyettes polgármester a legújabb kormányrendelet alapján szeptember 20-tól kezdődőleg korlátozza a fiatal sertések vásárlását. A rendelet értelmében 20 kilót meghaladó sovány sertés vásárlása csak a polgármester által kiállított vásárlási igazolvány alapján történhetik. Ilyen vásárlási engedélyt csak az kap, akinek a polgármestertől már van hízalási engedélye. A sovány sertések járlatai csak a vásárlási igazolvány felmutatása mellett irhatók át az új tulajdonosra. Az éttermek és egyéb hasonló vállalatoknak a konyhai hulladékok felhasználása céljából a polgármester 20 sertés hízalására ad engedélyt. Ezen felüli mennyiség hízalása csak az Országos Sertésforgalmi irodával kötött szerződés alapján történhetik csak meg. A moslékkal hízalt sertések hízalására 3 mázsánál több szemes takarmány nem használható fel.

A szerkesztésért felel
STAUBER JOZSEF.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatti közlötökért nem vállalunk felelősséget.

A „Vadászkürt” kávéházban

I. hó 5-étől, szombat estétől kezdve
a debreczeni hírneves

Rácz Károly Fiai zenekara muzsikál.

Étlap szerinti vacsora. :—: 7.— koronás Menü. :—: Hideg felvágott. :—: Torta.

ARADI KÖZLÖNY

Wilson válasza a németek béke ajánlatára. Fegyverszünet csak a megszállt területek kiürítése után.

Arad, 1918. okt. 9.

Nagából jelentik: Wilson válasza a német
jegyzékre a következő:

Mielőtt az elnök érdemi választ adna,
tudni akarja:

1. Vajon a német kormány úgy fogja-e
fel a jegyzéket, hogy valamennyi feltételt, a
melyet az elnök január 8-án a kongresszushoz
intézett üzenetében felállított, elfogadja és a
most javasolt megbeszéléseknek az a céljuk,

hogy e feltételek gyakorlati keresztülvitelé-
hez szolgáljon.

2. Az elnök kijelenti, hogy a fegyverszü-
netet nem fogadja el, mielőtt a megszállt terü-
leteket ki nem ürítik.

3. Tudni akarja az elnök, vajon a kancellár a német birodalom minden alkotmányos
tényezőjének nevében beszélt-e?

Szerkesztésért felelős: **Stauber József.**

